РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

20 октомври 2011 година *

По дело C-123/10

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Oberster Gerichtshof (Австрия) с акт от 9 февруари 2010 г., постъпил в Съда на 8 март 2010 г., в рамките на производство по дело

Waltraud Brachner

срещу

Pensionsversicherungsanstalt,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н J.-C. Bonichot, председател на състав, г-жа A. Prechal (докладчик), г-н K. Schiemann, г-н L. Bay Larsen и г-н E. Jarašiūnas, съдии,

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-н K. Malacek, администратор,

* Език на производството: немски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и след съдебното заседание от 13 април 2011 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за австрийското правителство от г-н G. Hesse, в качеството на представител,

— за Ирландия, от г-н D. O'Hagan и г-н N. Travers, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-н V. Kreuschitz и г-н M. van Beek, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 16 юни 2011 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 4, параграф 1 от Директива 79/7/ЕИО на Съвета от 19 декември 1978 година относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване (ОВ L 6, 1979 г., стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 192).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-жа Brachner и Pensionsversicherungsanstalt (каса за пенсионно осигуряване) относно увеличението на размера на пенсията за осигурителен стаж, което ѝ е предоставено съгласно правната уредба за адаптиране на пенсиите, предвидено за 2008 г.

Правна уредба

Право на Съюза

3 Член 1 от Директива 79/7 гласи:

„Настоящата директива има за цел постепенното прилагане в сферата на социалното осигуряване и на другите елементи на социалната закрила, предвидени в член 3, на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване, наричан по-долу „принцип на равното третиране“.“

4 Член 3, параграф 1 от същата директива предвижда:

„Настоящата директива се прилага:

а) в законоустановените схеми, които осигуряват закрила срещу следните рискове:

[…]

— старост,

[…]

б) за разпоредбите, отнасящи се до социалното подпомагане, дотолкова доколкото те са предназначени да допълнят посочените в буква а) системи или да ги заменят“.

5 Съгласно член 4, параграф 1 от тази директива:

„Принципът на равното третиране означава, че не се допуска каквато и да е дискриминация, основана на пола, пряко или косвено, в частност чрез позоваване на брачното или семейното положение, особено що се отнася до:

[…]

— изчисляването на обезщетенията, включително и увеличенията, дължими за съпрузи и на издържани лица и условията, които определят продължителността и запазването на правото на обезщетение“.

Национално право

6 Член 108, параграф 5 от Кодекса за социално осигуряване (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz) от 9 септември 1955 г. (BGBl. 189/1955) в неговата приложима към спора в главното производство редакция (наричан по-нататък „ASVG“) предвижда:

„Коефициент на корекция: Всяка година най-късно до 30 ноември федералният министър за социално осигуряване, поколенията и закрила на потребителите определя със заповед коефициента на корекция за следващата календарна

година (член 108t). Заповедта се представя за одобрение на правителството. Освен ако не е предвидено друго, коефициентът на корекция се прилага за увеличаване на пенсиите и на свързаните с изпълнението фиксирани суми в социалното осигуряване“.

7 Член 108 f от ASVG има следното съдържание:

„1. Всяка календарна година федералният министър за социално осигуряване, поколенията и защитата на потребителите определя коефициента на корекция, съобразен със стандартната стойност по член 108e, параграф 9, точка 1.

2. Стандартната стойност се определя така, че увеличението на пенсиите въз основа на адаптирането да съответства на стандартната стойност на увеличението на потребителските цени съгласно параграф 3. Тя се закръгля до третия десетичен знак.

3. Увеличението на потребителските цени се определя въз основа на средното увеличение за дванадесет календарни месеца до юли през годината, предшестваща годината на адаптиране, като се използва индексът на потребителските цени за 2000 г. или друг индекс, с който той бива заменен […]“.

8 Съгласно член 108 h, параграф 1 от ASVG:

„С действие от 1 януари всяка година,

а) всички пенсии от пенсионноосигурителни схеми, чиято дата за адаптиране […] е преди 1 януари на съответната година,

[…]

се умножават с коефициента на корекция […]“.

9 Със заповед на федералния министър по социалните въпроси и защитата на потребителите за 2008 г. коефициентът на корекция на пенсиите е определен съгласно ASVG на 1,017 (BGBl. II, 337/2007).

10 Член 634, параграф 10 от ASVG в неговата редакция след приемането на федералния закон за изменение на разпоредбите в сключеното съгласно член 15 а от BV-G споразумение относно организацията и финансирането на здравната система за периода от 2008 г. до 2013 г. (Bundesgesetz zur Anpassung von Rechtsvorschriften an die Vereinbarung gemäß Art. 15a B-VG über die Organisation und Finanzierung des Gesundheitswesen für die Jahre 2008 bis 2013, BGBl. I, 101/2007, наричан по-нататък „законът за изменение от 2007 г.“) предвижда извънредно увеличение на пенсиите за 2008 г. вследствие на постигането на споразумение с Österreichischen Seniorenrat (Съвет за австрийските възрастни хора).

11 Съгласно тази разпоредба:

„Чрез дерогация от член 108h, параграф 1, първо изречение през календарната 2008 г. всички пенсии, надвишаващи 746,99 EUR месечно, не се умножават с коефициента на корекция, а се увеличават, както следва: Ако месечният размер на пенсията е

1. от 746,99 EUR до 1050 EUR, тя се увеличава с 21 EUR;

2. от 1 050 EUR до 1 700 EUR, тя се умножава с коефициент 1,020;

3. от 1 700 EUR до 2 161,50 EUR, тя се увеличава с процент, линейно намаляващ между посочените стойности от 2,0 % до 1,7 %;

4. над 2 161,50 EUR, тя се увеличава с 36,57 EUR“.

12 Пребиваващите на австрийска територия пенсионери, чиято пенсия поради по-кратък осигурителен стаж или по-нисък осигурителен доход е толкова ниска, че не покрива жизнения минимум, имат поначало право на компенсираща добавка, ако доходите им, които се вземат предвид, не надхвърлят съгласно стандартния размер даващия право на добавката определен праг.

13 В това отношение член 292, параграф 2 от ASVG предвижда общият нетен доход на живеещия с пенсионера съпруг да бъде взет предвид при определянето на това доколко пенсионерът има право на компенсиращата добавка съгласно стандартния размер.

14 Когато брутният размер на пенсията и другите нетни доходи на дадено лице и на живеещия с него съпруг са по-ниски от предвидения в стандартния размер праг за компенсиращата добавка, това лице има право на добавката за сума, равна на разликата между тези общи доходи и предвиденото в стандартния размер.

15 Член 293 от ASVG в неговата редакция след приемането на закона за изменение от 2007 г. предвижда извънредно увеличение съгласно стандартния размер на компенсиращите добавки, който нараства от 726 EUR на 747 EUR за самотните пенсионери и от 1 091,14 EUR на 1 120 EUR за живеещите със своите съпрузи пенсионери.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

16 Г-жа Brachner е родена на 8 юни 1947 г. и получава от Pensionsversicherungsanstalt пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно ASVG, брутният размер на която за 2007 г. е 368,16 EUR месечно. Тя няма право на компенсиращата добавка, тъй като съпругът ѝ получава месечно нетна пенсия от 1 340,33 EUR, която, добавена към нейните доходи, надхвърля предвиденото в стандартния размер на компенсиращите добавки.

17 С решение от 8 май 2008 г. Pensionsversicherungsanstalt решава, че считано от 1 януари 2008 г. брутната пенсия на г-жа Brachner възлиза месечно на 374,42 EUR с прилагане на определения за 2008 г. коефициент на корекция 1,017, което представлява увеличение с 1,7 % на размера на нейната пенсия.

18 Г-жа Brachner обжалва това решение пред Landesgericht Linz (Регионален съд в гр. Линц) с искане да ѝ се изплати пенсия в брутен размер от 389,16 EUR месечно, считано от 1 януари 2008 г., тоест с увеличението от 21 EUR съгласно член 634, параграф 10 от ASVG, в неговата редакция след приемането на закона за изменение от 2007 г., което се отнася до пенсиите с месечен размер между 746,99 EUR и 1 050 EUR.

19 В подкрепа на своята жалба тя твърди, че осъщественото от австрийския законодател увеличение на пенсиите за финансовата 2008 г. не е съвместимо с принципа на равно третиране, нарушава гарантираното от конституцията право на собственост и представлява непряка дискриминация спрямо жените в противоречие с член 4 от Директива 79/7.

20 С решение от 8 юли 2008 г. Landesgericht Linz уважава жалбата на г-жа Brachner, приемайки, че адаптирането на пенсиите за финансовата 2008 г. въвежда неправомерна непряка дискриминация спрямо жените.

21 Решението е изменено с Решение от 13 август 2008 г на Oberlandesgericht Linz (Върховен регионален съд в гр. Линц), който се произнася като апелативна инстанция по трудови дела и дела, свързани със социалното осигуряване. Тогава г-жа Brachner подава „ревизионна“ жалба пред Oberster Gerichtshof (Върховен съд).

22 С решение от 24 септември 2009 г. Verfassungsgerichtshof (Конституционен съд) отхвърля подадените жалби, сред които и тази на Oberster Gerichtshof по делото на г-жа Brachner, за отмяна на разпоредбите на ASVG относно адаптирането на пенсиите за финансовата 2008 г., в частта, с която законът за изменение от 2007 г. предвижда извънредно увеличение на пенсиите за тази година само за пенсиите, надхвърлящи 746,99 EUR. Тези жалби са били основани на твърдения от конституционноправен характер за нарушение на принципа на равенство и правото на собственост.

23 След отхвърлянето от Verfassungsgerichtshof на жалбите Oberster Gerichtshof продължава служебно „ревизионното“ дело по разглеждания в главно производство спор.

24 Запитващата юрисдикция посочва, че висящото пред нея производство вече имало за предмет разрешаването на възникналия в спора между страните въпрос дали осъщественото от австрийския законодател адаптиране на пенсиите за финансовата 2008 г. нарушава член 4 от Директива 79/7 поради съществуването на непряка дискриминация спрямо жените.

25 В това отношение Oberster Gerichtshof установява на първо място, че страните са разделени по въпроса дали разглежданата в главното производство система на годишно адаптиране на пенсиите попада в приложното поле на член 4, параграф 1 от Директива 79/7, и в частност дали към нея се отнася понятието „изчисляване на обезщетенията".

26 На второ място, по отношение на непряката дискриминация, която се твърди, че е понесла г-жа Brachner, юрисдикцията счита, че осъщественото през 2008 г. адаптиране на пенсиите включва неравно третиране на съответните пенсионери, доколкото пенсиите, които са по-ниски от определеното в стандартния размер на компенсиращите добавки, са били увеличени само с 1,7 %, а пенсиите в размер между 747 EUR и 2 160 EUR са получили по-голямо увеличение.

27 Следователно трябвало да се разгледа дали това неравенство в третирането включва създаването на неблагоприятно положение, което засяга значително по-голям брой жени отколкото мъже.

28 Във връзка с това запитващата юрисдикция се позовава на следните изводи, основани на статистиката за декември 2007 г. по отношение на лицата, спрямо които е приложим ASVG:

— 1 325 762 души, от които 614 293 мъже и 711 469 жени, които получават пенсия за осигурителен стаж въз основа на собствената им професионална дейност,

— 562 463 души, от които 408 910 жени и 153 553 мъже, които получават месечна пенсия, равна или по-ниска на сумата 750 EUR (наричана по-нататък „минимална пенсия“), тоест 57 % от пенсионираните жени и 25 % от пенсионираните мъже.

29 Следователно според запитващата юрисдикция процентът на неравнопоставените от адаптирането на пенсиите за финансовата 2008 г. жени е около 2,3 пъти по-висок от този на мъжете.

30 На трето място, Oberster Gerichtshof посочва, че за Pensionsversicherungsanstalt подобно неравенство в третирането можело да бъде обективно обосновано, най-напред поради това че жените поради по-ранното си пенсиониране имат по-кратък осигурителен стаж в сравнение с мъжете, както и поради това че жените получават своите пенсии по-продължително време от мъжете с оглед на тяхната продължителност на живота, която средно е по-висока от тази на мъжете, и най-сетне поради увеличението съгласно стандартния размер на компенсиращите добавки за финансовата 2008 г. от порядъка на 21 EUR месечно за самотните пенсионери и от около 29 EUR месечно за пенсионерите, живеещи с друго лице.

31 В това отношение запитващата юрисдикция счита най-напред, че основанието, изведено от по-краткия осигурителен стаж на жените следва да се отхвърли, тъй като разглежданото годишно адаптиране цели да запази покупателната способност на получателите на пенсии чрез индексирането на техния размер въз основа на промяната на потребителските цени, поради което това адаптиране не е елемент от получаваната сума, размерът на който да е свързан с размера на осигурителните вноски и с продължителността на осигурителния стаж.

32 По-нататък за Oberster Gerichtshof обстоятелството, че жените получават средно своите пенсии по-дълго време поради по-голямата продължителност на живота в сравнение с тази на мъжете също не може да обоснове разглежданата разлика в третирането, тъй като става дума за фактор, пряко свързан с пола,

а това по самото си естество не може да бъде възприето, видно от практиката на Съда (Решение от 14 декември 1995 г. по дело Nolte, C-317/93, Recueil, стр. I-4625, точка 28).

33 Накрая, що се отнася до основанието, изведено от увеличението на стандартния размер на компенсиращите добавки, запитващата юрисдикция посочва, че съгласно статистическите данни 136 771 души, от които 64 166 мъже и 72 605 жени, са получили компенсиращата добавка към размера на своята пенсия за осигурителен стаж.

34 След като обаче от лицата, за които е приложим ASVG, 57 % от пенсионираните жени получават минимална пенсия, докато само 25 % от пенсионираните мъже я получават, запитващата юрисдикция счита, че сравнен с броя на мъжете има ясно изразен по-голям брой жени, които не получават компенсираща добавка и следователно не могат да се ползват от предвиденото в рамките на адаптирането на пенсиите за 2008 г. увеличение на тази добавка съгласно стандартния размер.

35 Освен това Oberster Gerichtshof счита, че ако отчитането на доходите на съпруга предвид определянето на правото на получаване на компенсираща добавка наистина изглежда обосновано, доколкото добавката цели осигуряването на минимални средства за съществуване (Решение от 19 ноември 1992 г. по дело Molenbroek, C-226/91, Recueil, стр. I-5943), от това не следва, че отчитането на тези доходи е обосновано и при осъществяването на мярка за годишно адаптиране на пенсиите.

36 Всъщност според запитващата юрисдикция годишното адаптиране на пенсиите има за основна цел да поддържа покупателната способност на пенсията и следователно това е цел, напълно различна от тази, която преследва компенсиращата добавка.

37 Запитващата юрисдикция счита, че с оглед на тези елементи се поставя въпросът доколко увеличението на стандартния размер на компенсиращите добавки може да обоснове по-малкото увеличение, което адаптирането за 2008 г. предвижда за минималните пенсии, и обстоятелството, че значително по-голям брой жени отколкото мъже се оказват в неблагоприятно положение, когато, съгласно приложимите към тази компенсираща добавка правила, останалите доходи на получателя на пенсията и тези на живеещия с него съпруг се вземат предвид само в случаите на минимални пенсии, а получателите на по-високи пенсии се ползват от по-голямо увеличение, без да се вземат предвид техните други доходи или доходите на техния съпруг.

38 При тези условия Oberster Gerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Член 4 от Директива [79/7] трябва ли да се тълкува в смисъл, че системата за годишно адаптиране на пенсиите (индексиране), предвидена в законодателството относно задължителното пенсионно осигуряване, попада в обхвата на забраната за дискриминация, съдържаща се в параграф 1 от тази разпоредба?

2) При положителен отговор на първия въпрос трябва ли член 4 от Директива [79/7] да се тълкува в смисъл, че не допуска национална разпоредба относно годишното адаптиране на пенсиите, съгласно която за определена група лица, получаващи пенсии в минимален размер, се предвижда потенциално по-малко увеличение в сравнение с други получаващи пенсия лица, доколкото тази разпоредба засяга неблагоприятно 25 % от получаващите пенсия лица от мъжки пол и 57 % от получаващите пенсия лица от женски пол, без да е налице обективна причина за това?

3) При положителен отговор на втория въпрос, може ли неблагоприятното третиране на получаващи пенсия лица от женски пол при годишното увеличение на пенсиите им, да се обоснове с по-ниската пенсионна възраст на тези лица, с по-дългия период, през който получават пенсия или с обстоятелството, че стандартният размер на предвидения в осигурителното право минимален доход (стандартен размер на компенсиращата добавка) е увеличен несъразмерно, или с тези три обстоятелства заедно, когато разпоредбите относно плащането на предвидения в осигурителното право минимален доход (компенсираща добавка) изискват да се отчетат другите доходи на получаващото пенсия лице и доходите на живеещия [с него] съпруг, докато пенсията на други получаващи пенсия лица се увеличава, без да се отчитат другите доходи на получаващото пенсия лице и доходите на съпруга му?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

39 С първия въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1 от Директива 79/7 трябва да се тълкува в смисъл, че система за годишно адаптиране на пенсиите, каквато е разглежданата в главното производство, попада в приложното поле на тази директива така, че отнасящите се до тази система разпоредби са обвързани от забраната за дискриминация, съдържаща се в член 4, параграф 1 от Директивата.

40 Съгласно постоянната съдебна практика, за да попада в приложното поле на Директива 79/7, дадено обезщетение следва да се урежда изцяло или частично от правна уредба, създаваща закрила срещу някой от посочените в член 3, параграф 1 от тази директива рискове, или да бъде форма на преследваща същата цел социална помощ, като е пряко и ефективно свързана със закрилата срещу

някой от тези рискове (вж. по-специално Решение от 16 декември 1999 г. по дело Taylor, C-382/98, Recueil, стр. I-8955, точка 14 и цитираната съдебна практика).

41 Тъй като е безспорно, че разглежданото в главното производство обезщетение е част от определена правна рамка, доколкото то е предвидено по закон — в разпоредбите на ASVG, определящи системата за адаптиране на пенсиите за 2008 г., остава да се разгледа дали това обезщетение е пряко и ефективно свързано със закрилата срещу някой от рисковете, посочени в член 3, параграф 1 от Директива 79/7.

42 В това отношение следва да се посочи, че пенсия, за която е приложим ASVG, какъвто е случаят с г-жа Brachner, представлява обезщетение, явно пряко и ефективно свързано с един от тези рискове, който е старостта.

43 Това се отнася и до системата за адаптиране на пенсиите във връзка с пенсия като тази в главното производство.

44 Всъщност както самата пенсия, така и последващото ѝ адаптиране цели да защити лицата, които са достигнали законоустановената пенсионна възраст срещу риска старост, като гарантира възможността тези лица да разполагат с необходими средства във връзка по-специално с техните нужди като пенсионери.

45 Както посочва запитващата юрисдикция, разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите цели да запази покупателната способност на пенсията чрез индексиране на нейния размер съобразно промяната на потребителските цени.

46 Освен това с оглед на посочената от запитващата юрисдикция цел на разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, която се състои в запазването на покупателната способност на пенсията съобразно промяната на потребителските цени, не би могло да се приеме, че става дума за система, която осигурява при определени условия на лицата с доходи, по-ниски от определен законов размер, специално обезщетение, предназначено да им позволи да посрещнат своите нужди, за което Съдът е приел, че член 3, параграф 1, буква а) от Директива 79/7 не се отнася (Решение от 16 юли 1992 г. по дело Jackson и Cresswell, C-63/91 и C-64/91, Recueil, стр. I-4737, точка 17).

47 В действителност, предвиденото от разглежданата в главното производство система за адаптиране извънредно увеличение се предоставя, дори ако пенсионерите нямат финансови и материални трудности. Нещо повече, само лицата, които са достигнали законоустановената пенсионна възраст, могат да се ползват от системата за адаптиране на пенсиите, поради което предоставянето на увеличение съгласно тази система при всички случаи е обвързано с настъпването на риска старост (вж. по аналогия Решение по дело Taylor, посочено по-горе, точки 23—25).

48 Следователно посочената система за адаптиране на пенсиите се различава и от другите, разгледани от Съда системи, които се отнасят до предоставянето на надбавки при настъпване на някои от посочените в член 3, параграф 1 от Директива 79/7 рискове и за които той е приел, че само това обстоятелство не е достатъчно за попадането в приложното поле на Директива 79/7 за предоставянето на основното обезщетение, за което се отнасят тези надбавки и което не е свързано с подобен риск (вж. в този смисъл Решение по дело Jackson и Cresswell, посочено по-горе, точка 19).

49 В дадения случай също не става дума за система, която се характеризира с обстоятелството, че законът определя размера на предполагаемите нужди на заинтересованото лице, служещ за основа при определяне на обезщетението, независимо от всички съображения във връзка с настъпването на някой от рисковете, посочени в член 3, параграф 1 от Директива 79/7, система, за която

Съдът е приел, че в никакъв случай не попада в приложното поле на тази директива (Решение по дело Jackson и Cresswell, посочено по-горе, точка 20).

50 Освен това, предвид целта на разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, може да се приеме, че предвижданото от нея последващо изменение на размера на пенсиите се отнася до „изчисляването на обезщетенията“ по смисъла на член 4, параграф 1 от Директива 79/7.

51 Не може да се приеме противоположното тълкуване, че единствено първоначалното изчисляване на попадащо в приложното поле на Директива 79/7 обезщетение, когато то се отнася до някой от посочените в член 3, параграф 1 рискове, се покрива от забраната на член 4, параграф 1 от тази директива.

52 В действителност, както посочва генералният адвокат в точка 59 от своето заключение, подобно ограничително тълкуване, което предполага признаването без явна причина на съществена празнота в обхвата на забраната за дискриминация по отношение на жените, би нанесло вреда както на целта на Директива 79/7, състояща се, както е посочено в нейното първо съображение, в гарантирането на постепенното прилагане на принципа на равно третиране в сферата на социалното осигуряване, основното значение на който Съдът е подчертавал многократно (вж. по-специално Решение от 18 ноември 2010 г. по дело Kleist, C-356/09, Сборник, стр. I-11939, точка 39 и цитираната съдебна практика), така и на полезното действие на тази директива.

53 С оглед на гореизложеното на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Директива 79/7 трябва да се тълкува в смисъл, че система за годишно адаптиране на пенсиите, каквато е разглежданата в главното производство, попада в приложното поле на тази директива и поради това е обвързана от съдържащата се в нейния член 4, параграф 1 забрана за дискриминация.

По втория въпрос

54 С втория въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, параграф 1 от Директива 79/7 следва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която води до изключване от извънредно увеличение на пенсиите определена група лица, получаващи минимални пенсии, и предвижда за тях по-малко увеличение в сравнение със съответното увеличение на пенсиите на други лица, което води до поставянето в неблагоприятно положение на повече жени отколкото мъже.

55 В началото следва да се посочи, че национално законодателство като разглежданото в главното производство не води до пряка дискриминация, при положение че се прилага, без да се прави разграничение между работниците и работничките. Следователно е уместно да се разгледа дали то може да въвежда непряка дискриминация.

56 От постоянната съдебна практика следва, че е налице непряка дискриминация, когато прилагането на национална мярка, макар и формулирана неутрално, всъщност поставя в неблагоприятно положение много по-голям брой жени, отколкото мъже (вж. по-специално Решение от 16 юли 2009 г. по дело Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, Сборник, стр. I-6525, точка 54 и цитираната съдебна практика).

57 В това отношение според запитващата юрисдикция от разпоредбите, отнасящи се до разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, и в частност на член 634, параграф 10 от ASVG, в неговата редакция след приемането на закона за изменение от 2007 г., следва, че лица като г-жа Brachner, които получават минимална пенсия, тоест пенсия, която е по-ниска от стандартния размер на компенсиращата добавка, се намират в неблагоприятно положение, когато са изключени от извънредното увеличение, предоставено на лица, получаващи по-високи пенсии, а имат право поначало само на предвиденото в член 108 h, параграф 1 от ASVG по-малко увеличение, което за 2008 г. е определено на 1,7 %.

58 Следователно възниква въпросът дали това неблагоприятно положение в действителност засяга много по-голям брой жени отколкото мъже.

59 За да се отговори на този въпрос, следва да се разгледа, както това прави запитващата юрисдикция, дали категорията от пенсионери, които се намират в такова неблагоприятно положение, се състои от много по-голям брой жени отколкото мъже.

60 Първоначално указание за това, че посоченото неблагоприятно положение засяга много по-голям брой жени отколкото мъже, на което трябва да се придаде важно значение и което освен това представлява необходим елемент при анализа (вж. в рамките на Директива 76/207/ЕИО на Съвета от 9 февруари 1976 година относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и на условията на труд (ОВ L 39, стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 164) Решение от 9 февруари 1999 г. по дело Seymour-Smith и Perez, C-167/97, Recueil, стр. I-623, точки 59 и 60), се отнася до разликата между броя на жените, получаващи минимална пенсия, изразен в процент спрямо общия брой на жените, получаващи пенсия на основание ASVG, съпоставен със същия процент при пенсионираните мъже.

61 Отново съгласно посочените от запитващата юрисдикция статистически данни тези проценти съответно са 57 % за пенсионираните жени и 25 % за пенсионираните мъже.

62 С други думи, по отношение на лицата, спрямо които е приложим ASVG, 75 % от пенсионираните мъже са могли да ползват извънредното увеличение на пенсиите и само 43 % от пенсионираните жени.

63 Подобна разлика е достатъчно значителна, за да представлява съществена насока, на която да се основе изводът, който все пак само запитващата юрисдикция може да направи, че неприлагането спрямо минималните пенсии на извънредното увеличение, предвидено от разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, поставя фактически в неблагоприятно положение значително по-голям процент пенсионирани жени отколкото пенсионирани мъже.

64 В случай че тези статистически данни бъдат окончателно приети от запитващата юрисдикция, произтичащите от тях насоки биха били потвърдени, ако в рамките на анализа се вземе предвид и извънредното повишаване на стандартния размер на компенсиращата добавка за 2008 г., също въведено със закона за изменение от 2007 г., от което поначало могат да се ползват получателите на минимални пенсии.

65 Всъщност сравнението между, от една страна, съответните проценти на пенсионерите мъже и жени, които получават минимална пенсия, без да могат да получават компенсираща добавка, основно поради наличието на общи доходи в домакинството, които надхвърлят определения за получаването на тази добавка стандартен размер, и от друга страна, общия брой на пенсионерите от всеки пол, които получават пенсия на основание ASVG, показва, че съгласно посочените от запитващата юрисдикция статистически данни този процент е 47 % за пенсионираните жени и 14 % за пенсионираните мъже.

66 Освен това от същите данни следва, че 82 % от жените, които получават минимална пенсия, не получават компенсираща добавка, основно поради действието на правилото за общия доход в домакинството, докато такова е положението само за 58 % от мъжете, които получават подобна минимална пенсия.

67 Ако тези статистически по своя характер изводи бъдат потвърдени от запитващата юрисдикция, те ще покажат, при отчитане на въведеното със закона за изменение от 2007 г. извънредно повишаване на стандартния размер на компенсиращата добавка за 2008 г., че установената разлика между процента на пенсионираните жени, които се оказват в неблагоприятно положение поради

неприлагането спрямо минималните пенсии на предвиденото със същия закон извънредно увеличение, и съответния процент на пенсионираните мъже не само не е по-малка, но напротив — ще нарасне още повече.

68 Поради това на втория въпрос следва да се отговори, че с оглед на представените пред запитващата юрисдикция статистически данни и при отсъствието на противоположни доказателства тя може с основание да приеме, че член 4, параграф 1 от Директива 79/7 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която води до изключване от извънредно увеличение на пенсиите значително по-голям процент пенсионирани жени отколкото пенсионирани мъже.

По третия въпрос

69 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, параграф 1 от Директива 79/7 трябва да се тълкува в смисъл, че ако в рамките на своето разглеждане за намиране на отговор на втория въпрос тази юрисдикция достигне до извода, че в действителност е възможно значително по-голям процент пенсионирани жени отколкото пенсионирани мъже да се окажат в неблагоприятно положение поради неприлагането спрямо минималните пенсии на извънредно увеличение, предвидено съгласно разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, то това неблагоприятно положение може да бъде обосновано с обстоятелството, че жените, които са имали трудова дейност, се ползват от по-ранна възраст за пенсиониране, с това, че по-дълго време получават пенсия или с обстоятелството, че и стандартният размер на компенсиращата добавка е увеличен извънредно през същата 2008 г.

70 В това отношение следва да се припомни най-напред, че съгласно постоянната съдебна практика национална мярка, прилагането на която създава непряка дискриминация, тъй като, макар и формулирана неутрално, всъщност поставя в неблагоприятно положение много по-голям брой жени отколкото мъже,

противоречи на член 4, параграф 1 от Директива 79/7, освен ако тази мярка не е обоснована от обстоятелства, които са обективни и не съдържат никаква дискриминация, основана на пола. Такъв е случаят, когато избраните средства съответстват на определена правомерна цел на социалната политика на държавата членка, чието законодателство се разглежда, могат да достигнат преследваната чрез него цел и с оглед на това са необходими (вж. в този смисъл по-специално Решение от 8 февруари 1996 г. по дело Laperre, C-8/94, Recueil, стр. I-273, точка 14 и цитираната съдебна практика).

71 Освен това подобно обстоятелство може да се приеме за позволяващо гарантирането на посочената цел само ако действително отговаря на грижата за нейното постигане и ако е приведено в изпълнение по последователен и систематичен начин (вж. в този смисъл по-специално Решение от 18 ноември 2010 г. по дело Георгиев, C-250/09 и C-268/09, Сборник, стр. I-11869, точка 56 и цитираната съдебна практика).

72 По-нататък от съдебната практика следва също така, че ако в крайна сметка националният съд е единствено компетентен да прецени фактите и да тълкува националното законодателство, да определи дали и в каква степен разглежданата законова разпоредба е обоснована от подобно обективно обстоятелство, то Съдът, който е призован в рамките на преюдициалното производство да даде полезни отговори на националния съд, е компетентен да даде насоки, които са изведени от делото в главното производство, както и от предоставените му писмени и устни становища, така че да позволи на националния съд да се произнесе (вж. в този смисъл по-специално Решение по дело Seymour-Smith и Perez, посочено по-горе, точки 67 и 68, както и цитираната съдебна практика).

73 Накрая Съдът се е произнасял многократно, че като избират подходящите мерките за осъществяването на целите на своята социална политика и политиката на заетост, държавите членки разполагат с широка възможност за преценка (вж. по-специално Решение по дело Seymour-Smith и Perez, посочено по-горе, точка 74 и цитираната съдебна практика).

74 Въпреки това държавата членка следва, в качеството си на автор на предполагаемата дискриминационна норма, да установи, че тя съответства на правомерната цел на нейната социална политика, че тази цел не е свързана с основана на пола дискриминация и че за нея е възможно разумно да прецени доколко избраните средства са подходящи за постигането на тази цел (вж. в този смисъл по-специално Решение по дело Seymour-Smith и Perez, посочено по-горе, точка 77).

75 Следователно необходимо е да се разгледа дали с оглед на тези изведени от съдебната практика принципи единият или другият от трите посочени пред запитващата юрисдикция доводи, така както са възпроизведени в текста на третия преюдициален въпрос, може да обоснове разглежданата в главното производство непряка дискриминация, в случай че тя бъде потвърдена от запитващата юрисдикция след разглеждането, което трябва да направи, имайки предвид предоставените от Съда елементи в отговор на втория преюдициален въпрос.

76 Най-напред по отношение на довода, изведен от факта, че работничките се пенсионират на по-ранна възраст, поради което нивото на направените от тях вноски като цяло е по-ниско от това на работниците — подобно обстоятелство, което се отнася до равновесието, необходимо за съществуването на дадена система на социално осигуряване, зависеща от вноски, между направените вноски и получените обезщетения, е един от факторите, които обясняват средното по-ниско ниво на размера на получаваните от работничките пенсии.

77 Този довод обаче не може в никакъв случай да обоснове изключването на получаващи минимална пенсия жени от ползването на извънредното увеличение на пенсиите, предвидено от разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите.

78 Всъщност, както посочва и запитващата юрисдикция, тази система на адаптиране предвижда коригиране на пенсиите, което е насочено към запазване на покупателната способност на пенсията спрямо промяната на потребителските цени.

79 Следователно, очевидно е, че това коригиране не е обезщетение, което представлява насрещна престация за направените вноски. Поради това не може да се прави позоваване на него, за да се обоснове изключването на получателите на минимални пенсии от адаптирането на тези пенсии.

80 Следователно довод, основан на обстоятелството, че жените като цяло са правили по-малко вноски от мъжете, не е относим към разглеждането на възможното обосноваване на тяхното изключване от мярка на адаптиране, каквато е тази в главното производство.

81 По-нататък следва да се разгледа доводът, изведен от обстоятелството, че жените, които са имали трудова дейност, получават пенсиите си по-дълго време поради средно по-голямата продължителност на живот на жените.

82 Този довод, подобно на другия за по-ниското ниво на направени от пенсионираните жени вноски, се отнася до равновесието, което трябва да съществува в дадена система на социално осигуряване, зависеща от вноски, между вноските и обезщетенията при определянето на тяхното ниво.

83 Не съществува обаче връзка между този довод и изключването на получателите на минимални пенсии от ползването на извънредното увеличение, предвидено от разглежданата в главното производство система за адаптиране.

84 В действителност, както посочва запитващата юрисдикция и както бе отбелязано в точка 78 от настоящото решение, целта на тази система за адаптиране на пенсиите е да гарантира запазването на покупателната способност на пенсията с оглед на промяната на потребителските цени.

85 Подобна цел обаче е чужда на целта, на която се основава разглежданият довод, който от своя страна цели да осигури финансовото равновесие между вноските и обезщетенията при определянето на тези обезщетения.

86 Следователно средната по-голяма продължителност на живот на жените не може да се изтъкне като довод, който да обоснове изключването на получателите на минимални пенсии от ползването на извънредно увеличение, целящо да гарантира покупателната способност на пенсиите.

87 Накрая следва да се разгледа третият довод, с който се цели да се обоснове изключването на минималните пенсии от ползването на извънредното увеличение, предвидено за 2008 г. от разглежданата в главното производство система за адаптиране, и в частност от член 634, параграф 10 от ASVG, в неговата редакция след приемането на закона за изменение от 2007 г., а именно извънредното повишаване, предвидено също за 2008 г. от този закон за изменение, на стандартния размер на компенсиращата добавка, от който поначало се ползват получателите на минимални пенсии.

88 За да се разгледа обосноваността на този довод, е необходимо според запитващата юрисдикция да се отчете обстоятелството, че това извънредно повишаване води до ефективно увеличаване на компенсиращата добавка само когато е спазено изискването за общите доходи в домакинството, тоест брутният размер на пенсията, увеличен с останалите доходи на пенсионираното лице и на живеещия с него съпруг, не трябва да надхвърля съответния праг съгласно стандартния размер, докато предоставянето на извънредното увеличение не е обвързано с подобно условие за по-високите пенсии да се вземат предвид други доходи.

89 В това отношение, както Съдът вече е установил, компенсиращата добавка е обезщетение, което цели да осигури минимален жизнен стандарт за своя получател, в случай че пенсията е недостатъчна (Решение от 29 април 2004 г. по дело Skalka, C-160/02, Recueil, стр. I-5613, точка 26).

90 По този начин това обезщетение преследва определена правомерна цел на социалната политика, която не е свързана с каквато и да е дискриминация, основана на пола (вж. в този смисъл, по отношение на увеличението на минимално социалноосигурително обезщетение, Решение от 11 юни 1987 г. по дело Teuling, 30/85, Recueil, стр. 2497, точки 15—17).

91 Освен това от постоянната практика на Съда следва, че предоставянето на доход в размер на социалния минимум е неотменим елемент на социалната политика на държавите членки и те разполагат с разумна свобода на преценка по отношение на вида на мерките за закрила и конкретните детайли във връзка с прилагането им (Решение по дело Molenbroek, посочено по-горе, точка 15).

92 Впрочем Съдът се е произнесъл по отношение на националните системи, включващи минимално социалноосигурително обезщетение, че по принцип увеличенията на подобно обезщетение са обосновани по отношение на Директива 79/7, дори да ползват поначало мъжете поради приложението на правила, изискващи да се вземат предвид доходите на съпрузите (Решение по дело Teuling, посочено по-горе, точка 17, както и Решение по дело Molenbroek, посочено по-горе, точки 16 и 17).

93 Също така изключването на ползването на компенсираща добавка, което произтича от прилагането на правилото за общите доходи на съпрузите, дори ако то засягаше преимуществено пенсионираните жени, е възможно да бъде обосновано с оглед на целта, състояща се в осигуряването на ниво на пенсията, което не е по-ниско от социалния минимум.

94 Въпреки това, доколкото извънредното повишаване на стандартния размер на компенсиращата добавка се посочва като обосновка за изключването на получаващите минимални пенсии от извънредното увеличение, предвидено съгласно разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, с довода, че това повишение целяло да компенсира последиците от изключването, то подобно правило за общите доходи също трябва да е обосновано с оглед на собствената цел на системата за адаптиране.

95 Такъв обаче не е случаят, когато не е налице връзка между това правило за общите доходи и собствената цел на посочената система за адаптиране, която, както вече бе посочено, цели да осигури запазването на покупателната способност на пенсиите с оглед на промяната на потребителските цени.

96 Напротив, обстоятелството, че получаващият минимална пенсия или неговият съпруг разполагат с други доходи, не предполага изобщо, че размерът на подобна пенсия не следва, подобно на по-високите по размер пенсии, да се ползва от извънредното увеличение, което гарантира покупателната способност на тези пенсии.

97 Доводът, съгласно който не било необходимо да се предоставя извънредно увеличение в случаите, когато получателите на пенсия и техните съпрузи разполагат общо с достатъчно средства, за да не изпаднат под социалния минимум, не може да се изтъква като обективно основание за различното третиране между лицата, получаващи минимална пенсия, и тези, които получават пенсия в по-голям размер, доколкото последните поначало разполагали с достатъчно средства само благодарение на размера на техните пенсии (вж. по аналогия Решение от 13 декември 1989 г. по дело Ruzius-Wilbrink, C-102/88, Recueil, стр. 4311, точка 16).

98 Тъй като само получателите на минимални пенсии са обвързани с условието за общите доходи, за да се прецени евентуалното им право да получат компенсиращата добавка, повишаването на която би могла да неутрализира последиците от неприлагането на мярка за адаптиране на пенсиите в полза на получателите на всяка друга пенсия, не би могло да се приеме, предвид припомнената в точки 70—74 от настоящото решение съдебна практика, че държавата членка в качеството си на автор на предполагаемата дискриминационна норма е доказала, че е разумно да се очаква извънредното увеличение на компенсиращата добавка, посочено като обосноваващ довод съгласно член 4, параграф 1 от Директива 79/7, да отговаря наистина на грижата за постигане на целта на разглежданата в основното производство система за адаптиране на пенсиите, която се състои

в гарантирането на запазването на покупателната способност на пенсиите, с оглед на което тази цел е приведена в действие последователно и систематично.

99 Впрочем други елементи потвърждават този извод.

100 В действителност, както вече бе посочено в точка 66 от настоящото решение, от предоставените от запитващата юрисдикция статистически данни следва, че 82 % от жените, които получават минимална пенсия, не получават компенсираща добавка съгласно правилото за общите доходи, докато такова е положението само за 58 % от мъжете, получаващи минимална пенсия.

101 Следователно всъщност за много голямо мнозинство от жените, които получават минимална пенсия, повишаването на стандартния размер на компенсиращата добавка не е от естество да неутрализира въздействието от непредоставянето на извънредно увеличение за получаващите минимални пенсии.

102 Напротив, тези данни сочат, че тъй като е налице ясно изразен по-голям процент от получаващи минимална пенсия мъже, които получават компенсиращата добавка, то извънредното повишаване на този стандартен размер може да бъде за тях от съществена полза в много по-значителна степен, така че тази мярка да увеличи допълнително разликата в третирането, на която са жертва получаващите минимална пенсия жени.

103 В този контекст Съдът е приел, че изключения от разпоредбите на даден закон могат в някои случаи да накърнят неговата съгласуваност, по-специално когато поради своя обхват те водят до резултат, противоположен на преследваната от посочения закон цел (Решение от 12 януари 2010 г. по дело Petersen, C-341/08, Сборник, стр. I-47, точка 61 и Решение от 21 юли 2011 г. по дело Fuchs, C-159/10 и C-160/10, Сборник, стр. I-6919, точка 86).

104 Следователно на третия въпрос следва да се отговори, че член 4, параграф 1 от Директива 79/7 следва да се тълкува в смисъл, че ако в рамките на своето разглеждане за намиране на отговор на втория въпрос запитващата юрисдикция достигне до извода, че в действителност е възможно значително по-голям процент пенсионирани жени отколкото пенсионирани мъже да се окажат в неблагоприятно положение поради неприлагането спрямо минималните пенсии на извънредно увеличение, предвидено съгласно разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, то това неблагоприятно положение не може да бъде обосновано с обстоятелството, че жените, които са имали трудова дейност, се ползват от по-ранна възраст за пенсиониране, с това, че подълго време получават пенсия или с обстоятелството, че и стандартният размер на компенсиращата добавка е увеличен извънредно през същата 2008 г.

По съдебните разноски

105 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

1) Член 3, параграф 1 от Директива 79/7/ЕИО на Съвета от 19 декември 1978 година относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване следва да се тълкува в смисъл, че система за годишно адаптиране на пенсиите, каквато е разглежданата в главното производство, попада в

приложното поле на тази директива и поради това е обвързана от съдържащата се в член 4, параграф 1 от нея забрана за дискриминация.

2) **Член 4, параграф 1 от Директива 79/7 следва да се тълкува в смисъл, че с оглед на представените пред запитващата юрисдикция статистически данни и при отсъствието на противоположни доказателства тя може с основание да приеме, че тази разпоредба не допуска национална правна уредба, която води до изключване от извънредно увеличение на пенсиите значително по-голям процент пенсионирани жени отколкото пенсионирани мъже.**

3) **Член 4, параграф 1 от Директива 79/7 следва да се тълкува в смисъл, че ако в рамките на своето разглеждане за намиране на отговор на втория въпрос, запитващата юрисдикция достигне до извода, че в действителност е възможно значително по-голям процент пенсионирани жени отколкото пенсионирани мъже да се окажат в неблагоприятно положение поради неприлагането спрямо минималните пенсии на извънредно увеличение, предвидено съгласно разглежданата в главното производство система за адаптиране на пенсиите, то това неблагоприятно положение не може да бъде обосновано с обстоятелството, че жените, които са имали трудова дейност, се ползват от по-ранна възраст за пенсиониране, с това, че по-дълго време получават пенсия или с обстоятелството, че и стандартният размер на компенсиращата добавка е увеличен извънредно през същата 2008 г.**

Подписи